

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCI.

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 250.
Pentru România 15 lei pe an.

INSERȚIUNILE:

să socotesc după tarifă, cu prețurile
cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

Să învățăm!

Cu prima Septembrie să începe învățătura în școli.

Învățătura este averea cea mai mare a omului sărac și podoaba cea mai frumoasă a omului bogat.

Ca să putem înainta în economie, agricultură, industrie și comerci și să putem arăta dovezi că înaintăm, să recre delă fiecare, să se silcască cu toate puterile sale și să învețe.

Puterea minții să agerește și judecata să face sănătoasă prin școală.

Chibzuința, dragostea de lucru și dorul de a înainta, te vor face să cauți în ce fel de școli să-ți dai copiii și ce fel de învățătură să-și însușească, ca să se ajungă scopul?

Când statul sau țara, are școli bune și dascăli buni, e lucru firesc, că are pusă baza ce să recere la înaintarea tuturor cetățenilor. Cetățenii n'au decât să aleagă și să învețe de ceea ce au trebuință.

Ne plângem adese-ori că nu putem da înainte și suntem rămași înapoi în știința agriculturii, da, așa este. Dar câți tineri avem, cari învață școlile agronomice? Unde sunt, ce scriu ei și ce povețe dau, prin revistele și jurnalele noastre, poporului din care fac parte?

Industria și negoțul ne lipsește. Școli avem, chiar și academii, dar câți tineri de ai noștri le cercetează? Li poți număra pe degete, ba față de numărul ce-l reprezentăm ca popor, ne lipsesc total.

Este lucru știut, că dacă vrei să-ți faci o unealtă cât de neînsemnată în economie, mai întâiu ai lipsă de alte unelte și de material. Zidarul nu poate face casă fără

schelă și schelă fără de lemn și fer etc. Așa e și cu înaintarea poporului pe ori-ce carieră. Are lipsă de oameni pricepuți și bine pregătiți.

Trebuințele noastre de multe feluri, astăzi, nu să pot acoperi numai prin învățatori și preoți, ci; a sosit timpul ca să ne învățăm mai virtos la o agricultură, industrie și comerci, cu minte, înțelepțește și care numai în școli anumite să poate ajunge.

Școlile noastre comerciale dela Brașov au dat și până acum dovađa cea mai bună în privința aceasta. Avem azi contingentul recerut de funcționari bine plătiți, la atâtea bănci de ale noastre. Ei să susțin bine cu familiile lor și aceasta este o stare îmbucurătoare pentru noi. De ce nu s'ar putea face aceasta în mod mai vădit și cu agricultura, comerțul și industria?

Consistorul arhidiecezan din Sibiu cu anul acesta a început bine, când a publicat concursul pentru 6 tineri, cari vor fi primiți în seminariu cu scop să-și câștige cunoștințe practice în economia de câmp, viticultură, lăptărit, legumărit și stupărit etc.

Acest început este un lucru de mare preț, căci e făcut simplu și formează prima treaptă, sau schelă la înaintare.

Așa trebuie să facă și celelalte consistoare, asociațiunea, reuniunile, băncile și parochiile, cari au mijloace.

A sosit timpul deja, ca să se înceapă cu învățătura și pe cariera industrială și comercială, prin școală anumită. Are statul nostru destule școli bune pentru tot felul de învățături practice, preoții și învățătorii noștri să le caute și recomande fiilor lor; nu să uite că sunt ungurești ori nemțești, ci înscrie se la ele cu scopul sfânt de a învăța, căci învățătura sau știința este și trebuie să fie internațională și nu să poate mărgini la cercul strîmt de o limbă și de o naționalitate.

Când vom avea contingentul recerut pentru industrie și comerci, nu avem teamă că fii noștri nu-și vor putea înțemeia și stare bună și folositoare în societate, în mijlocul poporului nostru. Ei vor trebui, ce-i drept, să se lupte cu greutățile începutului, dar' tovărășiile și însoțirile de tot felul, pe cari ei trebuie să le pună la cale fi vor ajuta și

le vor crea o stare tot așa de mulțămitoare ca și a funcționarilor dela bănci, ba poate mult mai bună.

Deci: *Înainte, înainte,
Vei da când vei fi cuminte!
Când în școli vei învăța
Mintea a fi o lumina!*

Creșterea vitelor.

Încă din timpurile cele mai îndepărtate, animalele domestice au fost tovarășe nedespărțite ale omului. Animalele atât cele sălbatice cât și cele domestice aduc omului foloase însemnate. Cele sălbatice prin carnea și pielea lor, cele domestice prin serviciul ce îl aduc în economie, precum și carnea și pielea lor. Viața actuală economică ne arată că oamenii au făcut progrese însemnate pe terenul economic, care progres este a se mulțami în cea mai mare parte bărbaților doritori de înaintare. Sunt abia 4—5 decenii trecute, când economii să mulțâmiau cu construcția carălor cu *osii de lemn*, azi însă lucrul s'a schimbat, că aproape nu găsești econom mai de seamă, care se nu întrebuințeze în lucrările sale economice *unelte moderne*, car, plug, grapă, greblă etc. *toate de fier*, sub cuvântul greblă nu avem a înțelege aici pe cea mică purtată de mână, ci *mașina de greblat*. Fiind aceste unelte cu mult mai grele de purtat, este aproape de mintea omului a înțelege, că economul are lipsă în lucrările sale economice de *vite cu putere*. Cu vremea trebuința vitelor a devenit mare, mai ales pentru plugărie, încât aceasta nici nu să poate fără ele, ori câte unelte și mașini am avea. Prin vite nu este a se înțelege numai *boii*, ci și celelalte animale. Chiar dacă s'ar presupune, că omenimea s'ar nisui într'acolo să înlocuiască munca animalelor cu puterea aburului și electricității, vitele tot vor fi necesare, pentru-că ele nutrindu-să cu iarbă și alte produse de ale agriculturii, *ele ne dau în schimb* carnea și laptele fără de cari omul aproape sau de loc nu ar putea trăi. Să știe și aceea, că vitele aduc mare folos economului și prin bălegarul lor care'l întrebuințează la îngrășarea pământului.

Astfel fiind, țăranii mai ales cari se îndeletnicesc cu lucrarea pământului și nu prea au alte câștiguri trebuie să își pună toată silința la îngrijirea vitelor, cari sunt ajutoarele lor prețioase la munca câmpului și cari le dau o bună parte a hranei lor. Nu trebuie să se treacă nici odată cu vederea, că vita e ca și omul, când muncește mai cu socoteală, mai la timp și mănâncă cu mai mare poftă, atunci îi merge mai bine, și că plugarul vrednic după vite se cunoaște. Cine are mai multe vite și mai bine ținute, acela e mai cu stare și cu mai multă chibzuință în treburile sale de gospodărie. Vite frumoase pot fi numai acelea, cari sunt bine ținute și cari nu sunt prea muncite. Economii ce cred, că fac cei cari nu dau destulă hrană vitelor și nu le țin în adăposturi cum să cade, precum și câștigul ce socotesc că-l au cei cari le muncesc peste măsură, sunt numai *inchipuite*, pentru-că de unde iei și nu mai pui să sfârșește și paguba dela urmă e mai mare ca venitul dintâiu, cei cari fac așa nu să cugetă și nu socotesc că vita cu cât e mai bine îngrijită, cu atât va aduce mai mare venit economului pentru-că muncește mai îndelungat, trăește mai mult și poate lucra mai temeinic.

Este o greșală foarte mare la economii, cari pun la muncă vite prea tinere; *cari* sau *boi* căci prin aceea li-să sleiește puterile prea de timpuriu, nu se mai poate desvolta cum să cade și rămân pipernicite în viața lor întregă. Vitele bine ținute nu sunt amenințate de boale așa curând ca cele slabe. Precum omul nu e sănătos dacă nu să hrănește cum să cade, nu se spală, nu odihnește, tot așa și vita, lipsită fiind de condițiunile necesare de traiu — trebuie să se *prăpădească înainte de vreme*. Economul care va da atențiunea cuvenită *creșterii vitelor*, va conlucra spornic la bunăstarea sa materială.

N. Hamsea.

Potcovitul cailor.

Potcovitul cailor este o măestrie, care trebuie bine învățată și deprinsă, ca aceea să se poată face apoi după toate regulele recerute. Pe lângă toate aeestea vedem adeseori chiar și pe anumiți fauri, cari nu se pricep cum

să cade la potcovit, așa că calul ori perde foarte curând potcoava bătută, ori că bate cuiele prin unghia cea viie de »ajunge« și schiopă calul, cum se mai zice.

Potcovitul cailor se face pentru scopul acela, ca să nu li să strice unghiile, de oare-ce cum sunt acum cele mai multe drumuri de țară, comitatense și comunale așternute tot cu petriș, caii mânâți neîntrerupt pe acelea, odată se »ciumpăvesc« și apoi încep a schiopa așa că nu se mai pot întrebuința apoi cu izbândă la lucru.

Mai înainte de asta, când drumurile nu erau pardosite cu petriș ca acum, nici caii nu trebuiau potcoviți, de oare-ce pe drumurile și căile acelea, unghile lor mai mult se întăreau decât se ciumpăviau, atunci îi rămânea multe parale chiar și economului de rând dela potcovitul cailor, pe cari trebuie să le plătească economul de astăzi. Ei, dar' cei de atunci mai umblau și înglodați pe cele drumuri nepardosite, nu ca noi cei de astăzi, cari alergăm în goana cailor cu căruțele și carăle zdrăncinind.

Calul trebuie dedat la potcovit, încă de când este mânz mic. Dedarea aceasta să face așa, că de câte-ori să prinde mânzul, i-să ridică mai întâiu picioarele dinainte, apoi cele dindărăpt și cu o peatră să lovește în copita acelora, la început să înțalege, că trebuie lovit ceva mai încet, după aceea însă să se poate lovi tot mai tare, până când adevă să dedă bine de nu să mai trage și smucește de loc. Purcându să astfel nu vom mai vedea așa des, ca cum vedem astăzi, cai legați fedeleș și trântiți la pământ sau altcum chinuți, numai ca să se poată potcovi.

Inainte de a să apuca cineva de potcovit, trebuie să cureță și oblească bine copita, ca astfel potcoava să se poată așeza cât mai bine pe ea deoare-ce în cazul contrar odată poate să cază potcoava. Afară de aceasta o potcoavă bătută rău e ca și încălțăminte rea la om, mai mult împedecă, decât ușurează mersul regulat al calului potcovit. Din mijlocul copitei sau din »rândunea« încă trebuie tăiat atâta, ca aceea să nu se atingă de pământ.

Potcoava trebuie potrivită totdeauna după copita calului, pe care îl potcovim. Care va să zică: potcoava nu trebuie să fie mai mare ca copita, de oare-ce în cazul a-

cela să »ajunge«, să coșește, să belește și să taie la picioare cu ea, dar' nici mai mică ca copita, de oare-ce atunci unghia crește peste potcoavă și astfel se poate vătăma sau crepa foarte ușor, cu deosebire dacă calul umblă prea mult prin petriș.

Arderea copitei sau a marginilor aceleia, cu potcoava sau cu alt fer ars, cum fac unii fauri, nu e de recomandat, de oare-ce prin aceea, de o parte se slăbește copita, de altă parte nu ține mult nici potcoava bătută. Afară de acestea sub copita arsă, cu deosebire pe timpul ploios, mai ușor se pot strecura apa, tina, năsipul și petrișul mai mărunț, cari în cele din urmă apoi fac să se clătine și să cadă potcoava.

La așezarea potcoavei pe copită, trebuie să băgăm de samă la aceea, ca după-ce s'a potcovit calul și pune piciorul în pământ, copita să acopere potcoava de așa, ca aceasta să nu se mai poată vedea; mai departe trebuie să mai băgăm de samă și la aceea, ca găurile potcoavei să se vină paralel cu linia cea albă de pe copită.

Linia cea albă, care se poate vedea pe marginea copitei, ne arată că din aceea în afară e unghia cea moartă, iar' din aceea înlăuntru, adică cătră picior e unghia cea viie. Cuiele trebuiesc bătute de așa, ca să nu ajungă partea cea viie, ci numai partea cea moartă a copitei. Acelea trebuiesc bătute totdeauna perpendicular, adică oblu în sus, pentru-că dacă se bat cam pieriș în afară nu țin cum se cade, iar' dacă se bat prea înlăuntru, adică peste linia cea albă »să ajunge« în unghia cea viie și astfel se schioapă calul potcovit.

O potcoavă bine bătută trebuie să țină câte șase săptămâni. Mai mult ca șase săptămâni nu e bine să o lăsăm, nici chiar în cazul acela când potcoava nu ar cădea, de o parte pentru-că se prea-tocește și astfel pătimizește copita, de altă parte pentru că copita prea crește și astfel o strânge potcoava prea mică sau tocită, așa că aceea apoi nu să mai poate desvolta cum se cade. Potcoava trasă se poate bate din nou, dacă aceea nu este chiar de tot subțire și tocită.

La noi sunt cunoscute două feluri de potcoave și anume: potcoavele de vară și de iarnă. Cele de vară au

colții înapoi mai mici și rotunzi, iar cele de iarnă îi au mai lungi și ascuțiți, ca adecă calul să nu alunece pe ghiață. La potcoavele de iarnă, în loc de cuie se mai trag și anumite șiroafe, cari apoi după-ce se tocesc se trag afară și se înlocuesc cu altele. Coiții potcoavelor apără partea dinapoi a copitei, care e mai jingașă ca să nu vină în atingere cu pământul și cu petrele de pe drumuri.

La potcovitul cailor mai spărioși trebuie să fim cu deosebită băgare de samă, atât acela, care-l ține, cât și faurul, care-l potcovește, de oare-ce prin o smucire repede a piciorului, până când cuiele încă nu sunt ținuite, poate să vateme și schilăvească atât pe ținător, cât și pe faur sau și însuși pe sine. Caili potcoviți de proaspăt și cu nărav de a bate pe soții lor, trebuie despărțiți în grajd prin anumite rude sau păreți despărțitori.

Potcovitul cailor trebuie făcut totdeauna de cătră fauri bine deprinși cu acela, de oare-ce dacă să face de cătră unii oameni nedeprinși destul cu aceasta măestrie, cum fac o parte din cărauși și alți economi cu cai, nu numai că nu ține potcovitul cât ar trebui, dar' prin bătutul și luatul prea des al potcoavelor, se mai strică foarte tare și copitele, așa că după aceea apoi, nici chiar potcovitul făcut de cătră faurii deprinși cu acela, nu mai poate ținea cum se cade.

Mânzi și caili mai tineri, cari rămân peste vară tot numai la pășunatul din hotar, iar' peste iarnă nu se scot din grajd decât la adăpat, pot rămânea și despotcoviți, dar' caili de lucru, de căraușie, de alergat și călărit, trebuie ținuti totdeauna potcoviți, căci nu înzădar se zice: »calul bun și potcovit, îți duce carul hodinit.«

Ioan Georgescu.

Cum să promovează în timpul de față chestiunile economice?

— **Agricultura.** — (Urmare și fine).

II. Statul este secondat în activitatea saeco nomică de comitate. — Fiecare comitat își are:

1. comisia sa economică;

2. o reuniune de agricultură;
3. organele silvice ale comitatului etc ;
4. unele comitate au și câte o școală economică, cum este s. e. comitatul Sibiului.

Prin aceste organe și instituțiuni, comitatele exercită și ele o influință binefăcătoare asupra progresului în agricultură.

De când cu aducerea *legii silvice* au încetat devastățiunile ce se făceau în păduri; fiecare comună și-a făcut planul său de exploatare și acum se procedează mai cu minte la tăiat, la pășunat, la replantare etc. Ce e drept mulți se simt restrânși în libertatea lor prin legea silvică; dar această restrângere, neplăcută și împovărătoare pentru rândul acesta de oameni, are darul de a conserva pădurile și pentru viitorime și de a le păstra ca un mijloc puternic pentru promovarea situațiunii agricole generale.

Reuniunile de agricultură comitatene lucrează în multe direcțiuni; se manifestă mai ales însă prin *expozițiile de vite* ce aranjază, prin *prelegeri economice* ș. a.

III. *Popoarele și confesiunile* din patrie au și ele o organizație economică și tind a se organiza și mai bine în această direcțiune.

Maghiarii ardeleni s. e. au de mai multe decenii *Reuniunea de agricultură ardeleană*, care a dezvoltat o activitate foarte mănoasă pentru promovarea intereselor agricole ale poporului maghiar din această parte a țării.

Sășii de altă parte au *Reuniunea agricolă săsească* cu *subreuniuni* în toate centrele lor. Această reuniune, de asemenea veche, luptează cu mult succes pentru progresul poporului săsesc.

Diferitele *confesiuni* din patrie au stărut și stăruesc mereu și ele mai ales pentru răspândirea învățământului referitor la agricultură. În seminariile teologice și îndeosebi în institutele pedagogice i-se dă loc și *studiului economiei*, nizuind ca fiitorii preoți și învățători să-și însușască *cunoștințe și dexterități practice în cultura pomilor, legumilor și alți rami economici*.

Confesiunile au stărut ca școalele populare să dispună de *grădina școlară*, unde fiii țaranului să poată deprinde în realitate măcar *cultura pomilor și legumilor*.

Unele confesiuni au mers mai departe, anume au îngrijit de bune *publicațiuni economice* și de alte instituțiuni menite să promoveze chestiunea economică.

Amintim ca un lucru bun și nou la noi Românii *școala economică*, înființată de consistorul arhidiecezaniei gr.-or. lângă seminarul pedagogic-teologic din Sibiu, pentru câștigarea și completarea cunoștințelor practice în *economia de câmp, viticultura, lăptărit, legumărit, pomărit, stupărit*.

Școala se deschide la 1 Octombrie st. n. a. c. și cursul va fi de un an.

Vor fi primiți 6 tineri gr.-or., trecuți de 15 ani, cari au absolvat cel puțin școala elementară, cu purtare bună, trupește bine dezvoltate, ceea ce vor avea să dovedească cu atestat medical.

Elevii primesc în internat instrucțiune, cuartir, vipt gratuit și haine de pat, având să aducă de acasă numai două rânduri de haine și albiturile trebuincioase.

IV. Un important factor pentru promovarea chestiunilor economice este *Societatea*.

Prin *asociațiuni* diferite societatea s'a angajat și ea la luptă pentru promovarea agriculturii și bunăstării popoarelor. La toate popoarele din această țară vedem diferite *asociațiuni* înființate în acest scop, anume:

- a) reuniuni agricole;
- b) însoțiri de lăptărit;
- c) însoțiri pentru asigurarea vitelor;
- d) însoțiri pentru valorizarea poamelor;
- e) însoțiri de stupărit ș. a.

În această categorie intră și cele 2 *reuniuni agricole românești* și câteva alte însoțiri cu caracter economic ale noastre. Aici aparține și »*Asociațiunea pentru lit. rom. și cult. popor. rom.*«, care aproape dela începutul ei a stăruit și în direcție economică, îndeosebi prin *stipendii*, prin *premii*, prin *scrieri economice*, iar în timpul din urmă mai ales prin *prelegerile economice*.

V. *Comunele politice*. Inițiativa, încurajarea și peste tot concursul, ce comunele politice dau în scopul promovării agriculturii, sunt de mare importanță.

Prin organele lor *ele execută toate legile și ordinațiunile* de interes pentru înaintarea chestiunilor economice în comună.

Multe din ele au înființat și înființează *grădini de pomi și de arbori*, multe înființează și susțin și alte instituțiuni menite să promoveze averea comunei și bunăstarea locuitorilor lor; dar mai ales să manifestează cooperarea lor generală și binefăcătoare prin avântul ce ele dau *culturei animalelor domestice* prin agonisirea și îngrijirea animalelor de prăsilă și mai ales: *tauri, armăsari, vieri, bercebi* ș. a.

VI. *Privații*. Inițiativa privată totdeauna și în toate a avut un rol principal. În agricultură încă a fost așa.

De oparte școalele de agricultură pregătesc *personalul* trebuincios pentru introducerea *economiei raționale*. Acest personal își validează cunoștințele fie *moșia proprie*, dacă o are, fie pe *moșiile marilor proprietari*, pe *domeniile statului* și ale *confesiunilor*, unde este aplicat.

Tehnica a făcut peste tot progrese uimitoare; nu a rămas îndărăt nici *tehnica* aplicată în *serviciul agriculturii*.

De rezultatele acestor progrese au făcut, firește, uz mai întâi instituturile de agricultură, apoi marii proprietari, domeniile statului și ale confesiunilor.

Acești factori au introdus mai întâi și sisteme mai raționale de agricultură.

Aproape în massă au fost introduse sisteme perfecționate de câtră poporul săsesc, dela care poporul nostru din apropiere a învățat să poarte o plugărie mai rațională.

Dar și aiurea — sub presiunea epocalelor progrese pe terenul agricol — poporul nostru a început să introducă și el unele reforme, fie prin cumpărarea și întrebuințarea de mașini și unelte agricole mai perfecționate, ca pluguri, grape, mașini de sămănat și săpat cucuruz, de treearat ș. a., fie prin îmbunătățirea soiurilor de vite prin sămănarea plantelor de nutreț ca: luțerna, trifoiul, mazăricea și napii, fie, în unele părți prin o cultură mai rațională și intențivă a pomilor etc.

Trebue iusă să o spunem, și să nu ni-se iee acesta în nume de rău, că impulsul la introducerea ici-colea a unui sistem mai rațional de agricultură nu a fost dat atât

din partea noastră, căci a fost produs mai mult prin forța împrejurărilor.

În general vorbind, din partea noastră s'a făcut puțin pentru înaintarea cu plan și sistem a agriculturii.

Ce e drept, cele 2 reuniuni agricole, ce le avem la Sibiu și Orăștie, au pornit într'o direcțiune hotărâtă și pozitivă a influința în mod vădit progresul nostru agricol: prin prelegeri populare, prin înființarea de tovărășii agricole, prin distribuirea de pomi, semințe, animale de soiu, mașini și unele agricole, mai departe prin expoziții de vite, de poame etc.

Dar ce sunt aceste două reuniuni față de imenzele noastre trebuințe?

Și ce sunt și începuturile de organizare economică, pornite de »Asociațiune«?

Din cele spuse se vede că puțin am făcut pentru că să punem agricultura noastră pe baze largi, solide și trainice. Fără o pornire și producere sistematică și continuă însă, acest scop nu se poate ajunge.

Se impune deci neapărat o organizare înțeleaptă a tuturor forțelor de care dispunem pentru promovarea progresului sistematic pe terenul agricol și pentru ameliorarea situațiunii materiale a agricultorilor noștri, între cari se numără și partea precumpănitoare a cărturarilor români.

În lupta de organizare economică este neapărat trebuincios să avem unul sau mai multe puncte de plecare și de sprijin. Aceste puncte noi le socotim a fi: *Băncile* și »*Asociațiunea*« cu număroasele sale *despărțăminte*, în parte *Bisericile*.

În jurul acestora sunt grupate elementele noastre cele mai bune și ele reprezintă o forță considerabilă atât în privința materială cât și în cea intelectuală. Acestor elemente va trebui să li-se atașeze *întreagă obștea românească*.

De aici dară trebuie să pornească înființarea de *nouă instituțiuni* ca: *școli* și *însoțiri economice* de tot felul, *prelegerile sistematice*, *o literatură bună economică*, *biblioteca populare* ș. a.

Din „Rev. Econ!“

Îngrijirea vinului.

(Urmare).

De Nicolae Simulescu.

Atinse acestea să vorbim mai departe despre vin.

Dupăce drojdiile s'au așezat la fundul buții, vinul trebuie tras fără amânare de pe acelea. Tragerea vinului de pe drojdi se face cam de regulă prin Decembrie sau cel mai târziu la începutul lui Ianuarie.

Buțile în cari punem vinul tras vor avea să fie curate însă să nu fie făcute cu peatră pentru a nu împedeca fermentarea de a doua întrucât la început n'a fert de ajuns.

Dacă, stând buțile goale pân'aci, au fost făcute cu peatră, dela folosire vor fi a să spăla bine cu apă rece de 2—3 ori.

Tragerea vinului se face în modul obicnuit. După ce s'a pus pipa la butea cu vin, slobozim vinul întrun vas mai mare și cu ajutorul trihtărului (pâlniei) îl golim în butea gătită spre acest scop, care e a să umplea bine.

De sine înțeles numai vinul de tot limpede îl băgăm aci; pe cel turbure de pe drojdi, îl vom pune într'o altă bute sau butoiu, unde să va îngriji deosebit.

Drojdiile ce rămân după trasul vinului să vor pune asemenea într'o bute, unde rămân până la folosire, pentru a să ferbe din ele rachiu.

Butea în care păstrăm drojdiile să face cu peatră

A doua tragere a vinului să întâmplă prin Martie, după-ce s'a limpezit bine, a treia tragere de regulă prin Iulie și a patra la începutul ernei viitoare.

După tragerea a treia sau a patra vinul rămâne limpede de tot și mai departe nu să tulbură.

În anul al 2-lea sau 3 lea vinul asemenea va trebui tras. Cu ocaziunea tragerii din anul al 3-lea butea să poate face cu peatră pentru a scuti mai ales vinurile mai slabe de unele boale.

Tragerea vinului peste tot va fi a să face pe timp frumos și liniștit pentru-ca rămășițele de drojdi ce sunt așezate la fundul buții pe timp de vânt și pe timp ploios ele de sine să tulbură și astfel atunci vinul nu poate rămânea curat.

Vinul așezat în bute, dupăcum e știut, scade (evaporează) ear locul gol ce astfel a rămas în bute, îl cuprinde aerul, un lucru acesta care nu e priincios vinului.

Pentruca vinul să nu vină în atingere cu aerul să cere să umplem neconținut buțile cu vin. Și la această lucrare nu e bine să folosim nici când vin mai slab sau de altă calitate decât e cel din bute. Mai bine e să folosim spre acest scop vinul vechiu.

Unii vieri mai mari fac așa, că păstrează în anumite sticle vin de toate soiurile și pe acela îl folosesc la umplerea buților, pentru a nu fi siliți să mestece vinurile din bute.

Vierii noștri de multe ori, în deplina credință, că vinul ar sta mai bine pe drojdii și că în acest fel ar fi mai cu putere, îl lasă netras.

Credința asta e de tot greșită și nu numai că nu folosește, ci strică vinului, deoare-ce drojdiile dela un timp trec în putrezire și prin aceea gustul vinului suferă.

O împrejurare, care adese ori face, ca vinurile să suferă și care mai ales la vierii mici o întâlnim, este facerea buților cu peatră în mod nepotrivit.

Peatra de bute să folosește pentru aceea, ca aerul stricat, mucezala ș. a. să se curățe și mai ales să nu îngăduie formarea lor în bute, din care cauză buțile goale în toată luna trebuiesc făcute cu peatră. Când e însă a să umplea butea cu vin, nu mai este lipsă a-i da peatră, pentru că asta îi strică vinului. Vinul din butea cu peatră poate căpăta acreală, culoarea și gustul i-să schimbă și dacă omul bea astfel de vin, capătă dureri de cap.

La vinurile de tot slabe să poate totuși folosi pentru a oprî înflorirea lor, dar' și atunci $\frac{1}{2}$ bucată de peatră e de ajuns la o bute de 5 hl.

Pentru a îndeplini facerea buților cu peatră este o anumită unealtă, de așa întocmită, ca rămășițele de sulfuri și pânza pe care e așezat acela să nu rămână în bute după arderea lui, pentru că acelea încă sunt stricacioase vinului.

9. Îndreptarea mustului și a vinului.

Dacă toamna e rece, strugurii nu să pot coace în de-ajuns, prin urmare nu să îndulcesc, lipsindu-le zaharul

recerut; dacă toamna e ploioasă, strugurii să strică și trec în putrezire, ear din strugurii acrii și stricați vinul nu poate fi bun. Din această cauză, pentru, a îndrepta încâtva bunătatea mustului și prin urmare a vinului, ne putem folosi de unele mijloace pe cari și legea le îngăduie. Le putem da partea de zăhar, de spirt sau chiar și accidele recerute.

Dacă probăm mustul și aflăm s. p., că acela n'are decât 14% zăhar și dorim să aibă 18%, atunci la tot hl. îi mai dăm 4. kgr. zăhar.

Această lucrare ar fi să se facă în următorul mod: Să zicem, că avem 10 hl. vin și voim, să-i dăm de fiecare hl. 4 kgr. zăhar. Luăm deci 40 kgr. zăhar alb (cu căpățina), îl tăiem în bucăți mici pe cari le punem într'o cadă de 1½ hl. și peste el turnăm cel puțin 1 hl. must.

După-ce zăharul s'a topit (s'a dizolvat) îl băgăm peste celalalt must, îl mestecăm bine și așa va ferbe.

Vinul slab putem să-l îndreptăm prin acea, că îi dăm o anumită măsură de spirt curat (denaturat).

Dacă mustul cu ocaziunea îndreptării lui prin zăhar s'a aflat, a avea s. p. 14% zăhar, acela va avea 7% spirt. Prin urmare, voind să-l facem, să aibă 8% spirt, va trebui să-i mai adaugem 1% spirt.

În acel caz la tot hl. vin va tzebuî să punem 1¼ litră de spirt de 95°. (Mai mult de 1 l. să pune dearece spirtul e mai ușor decât apa și din 1 l. spirt de 95° avem numai cam 8/10 kgr.).

Spirtul să pune în vin cu ocaziunea tragerii lui, așa, că după-ce butea în care îl tragem am umplut-o de jumătate, turnăm spirtul și după aceea o umplem cu celalalt vin.

Să nu uităm însă un lucru! Pentru întărirea vinului legea oprește folosirea spirtului care n'are cel puțin 95°.

Încât pentru regularea acidului carbonic din vin acesta e un lucru pe care vierii mici nu îl pot face și o îndrumare mai amănunțită n'ar fi de ajuns pentru a înțelege procedura ce ar fi să urmeze.

De astfel pentru micii vierii ea nici nu are multă însemnătate.

(Va urma).

Istoria proprietății de pământ la românii dela noi.

(Urmare).

Să trecem acum la legile feudale ungare și transilvane referitoare la păduri. Legile feudale atât Tripartitul lui Verbeotzy dela 1514 cât și Aprobatele și Compilatele, nu multe spun despre păduri, decât că ele declară pe țaran lipsit cu totul de orice drept, și de proprietate prin cuvintele: »Rusticus nihil habet praeter mercedem sui laboris« și »Rusticus est bonorum possidendorum incapax«, și că tot pământul pe care stă el și se hrănește, este de drept al boerului său numit Dominus terrestris, care d'atunci înainte devin piatra unghiulară a întregii legislațiuni scrise și de guvernământ pentru sute de ani. Și cu toate aceste unele comune clăcașe și multe taxaliste continuă să posedă ca proprietate de veci a lor pășuni, păduri și munți în devălmășie în întindere de mii și chiar de zeci de mii de jugere, cu desconsiderare legei feudale. Ba chiar Compilatele la partea III, art. 7, zic că comunele să nu se bage cu puterea în pădurile altor sate (sic). Incolo ele nu amintesc nimic despre pădurile proprietărești și păduri sătești libere, ori cu servituți.

După trecerea Ardealului sub casa de Austria, lucrările de consolidare internă luată cu totul altă față parte prin măsuri luate de Curtea imperială pentru înfrânarea abuzurilor, parte de către guvern ori de adunarea legislativă oligarhică bazată pe cele 3 națiuni și cele 4 religii recepte. Iată Instrucțiunile date de Curtea imperială la 1769 sub imp. Maria Theresia către guvernul transilvan numite *Certa Puncta*, bazate pe art. de lege din 1714 și pe rescriptele împărătești din 20 Iulie 1742 și 1747 privitoare la regularea raporturilor și îndatoririle reciproce între boeri și clăcașii lor. La Capitul III vorbește de beneficiile pe cari le au clăcașii din partea boerului lor.

1. Stăpânul moșiei — Dominus terrestris — este dator să dea în cuprinsul moșiei sale locuitorilor de pe acea moșie — ișbagi și jeleri — loc de casă și de așezare în raport cu tot cuprinsul lor.

2. El este dator după variațiunea hotarului moșiei să le dea loc de arătură și de fânaț. Determinarea cantității acelora și a locului din vatra satului până la publicarea unor

Instrucțiuni speciale, rămâne la bunavoiență boerului, însă ca comuna să nu ducă lipsă de ele.

3. Boerul este obligat după art. 7 de lege din 1675 să destine loc de pășune pentru vitele clăcașilor săi — iobagi și jeleri — în partea hotarului ce rămâne de izlaz, ogoare sterpe.

4. Boerul mai este obligat să dea iobagilor și jelerilor săi lemnul necesar de clădire și de foc fără nici o plată acolo, unde sunt pădurile comunale ori libere, iar unde nu sunt păduri obștești să le permită să adune uscături și lemnele doborâte de vânturi din pădurea particulară a proprietarului, (dacă și cumva și acasta nu este de tot restrânsă, încât abea este suficientă pentru trebuințele sale proprii ori că lemnul este tare scump) însă numai cu știrea și în prezența pădurarilor săi; iar dacă au trebuință să taie lemne verzi din picioare, atunci să li se însemne aceste de pădurari, și pentru care este just ca și ei să plătească o taxă moderată. Și fiindcă proprietarilor li s'a donat moșiile cu toate foloasele lor este just, că fiind hotarul mai mare el să poată învoi și vite streine la pășune și la ghindă, și pentru aceste să perceapă o taxă oarecare în folosul său.

Din contra clăcașilor nu le este permis de a introduce vite streine fără știrea și învoirea domnului lor, foloasele dela pădure le au numai pentru acoperirea necesităților proprii dar nu pentru speculă; apoi ei au să supună întru toate reglementului și dispozițiunilor silvice ale boerului, și nu au voie să doboare și taie copacii verzi și alte soiuri de lemne în timpul când acesta a oprit, ori fără de permisiunea boierului lor.

Acele sate însă cari din vechime aveau și au încă și acum în stăpânirea lor păduri proprii, se lasă și mai departe în posesiunea acelora, dar dreptul de proprietate să menține moșiei sau domeniului.

6. Ghinda și jirul să se lase locuitorilor de pe acea moși și contra unei mici taxe, iar nu la streini, când este în pădurea boierească; iar dacă acea să găsește în pădurea obștească, atunci locuitorii să nu se supere nici cu acea taxă mică.

8. Stăpânul moșiei este dator să dea gratuit iobagilor și jelerilor săi loc de adăpătoare pentru adăpatul vitelor,

iar alte foloase dela ape ca vânatul de pește, construirea de mori le-o poate interzice, căci în baza diplomelor de donațiune, aceste aparțin de drept numai proprietarului.

Vedem de aci pentru prima dată deosibirea între legea scrisă și între starea de fapt. După legea feudală scrisă — Tripartit, Adrobrate, Compilate, țăranul clăcaș nu are rîmnic al său și este declarat incapabil de a posedea lucruri imobile și totuș aci ni se vorbește de păduri comunale, de păduri obștești și de păduri libere — în folosința cărora se lasă clăcașii neștirbiți și neîmpedecați de nimeni și mai departe. Și pretutindenea li se acordă ori menține beneficiul la lemnul de foc și de construcțiune pentru gratuit uzul lor propriu.

După 15 ani însă, izbucnește revoluțiunea lui Horia în munții apuseni; cu deosibire pentru împedecarea lor la foloasele dela păduri și dela munți, și încărcarea locuitorilor cu taxe oneroase, și ea are de consecință devastarea a o mulțime de curți boeresti și măcelărirea a o mulțime de lume nevinovată — degenerând în războiu de rasă și de castă.

Revoluțiunea sugrumată în sânge românesc, cu jertfirea peste 4000 de țărani, ea făcu și pe Camera Transilvaniei să se ocupe cu soarta țărănilor clăcași care între alții aduse art. XXX de lege. De conservatione silvarum, ce se ocupă mai mult cu apărarea de devastare a pădurilor în litigiu și în indivisiune, punându-le acestea sub scutul autorităților județene până la rezolvirea proceselor.

Iar în cât privește pe clăcași, se raporta la beneficiile acordate lor prin Certa Puncta dela 1769 și hotărăște, că în pădurile ce stau sub supravegherea și controlul stăpânului moșiei, se nu fie permis locuitorilor de a tăia lemne verzi din picioare și nici a face curătrui fără de permisiunea prealabilă a boierului lor, iar dacă vor cuteza să taie din pădure ori să defrișeze sau de a pârjol fără știrea și învoiala boierului lor, atunci cotra acelora se se procedă fără amânare după legile aflate în vigoare. Atât și nimic mai mult. Tot în aceiași sesiune a camerei eși la iveală, că multe comune iobage posed din vechime munți, pășuni și păduri proprii, la cari stăpânul moșiei nu are nici un amestec și nici dreptul de control și supraveghere.

Ca să se ia o măsură decisivă contra aceloră nu s'a luat atunci deși mulți ar fi dorit-o.

La anul 1818—1820, se face din ordinele curții imperiale o catagrafie generală pentru regularea impozitelor — un Urbariu despre drepturile și îndatoririle reciproce dintre proprietate și clăcași, după ce s'au luat toate măsurile necesare ca recensământul să iasă cât mai bine. S'a adus în acest scop trei distinși bărbați de stat din Ungaria, cari să fie fără legături în țară și ei înșiși proprietari de domenii întinse cu mii de clăcași și oameni cu mare vază și autoritate, deci nesupuși influențelor locale, și cari ca comisari regali aveau să conducă și să supravegheze de aproape conscrierea. Județele erau datoare să le pună organele executorii la dispoziție, cari să lucreze sub supravegherea lor nemijlocită.

Mai întâiu aveau să conscrie după fiecare moșie și domeniu în parte, toate satele, cătunele cu sesiunile și toate dependențele lor, după situația locului și calitatea terenului, întinderea hotarului, apoi cu privire la avantajii și desavantajii, să asculte la aceste pe boieri și pe funcționarilor ca și pe țărani în parte, să se dreseze proces-verbal în limba vorbită e Satului, și unde depunerile lor se contrazic să asculte alte mărturii demne de credință, și eventual să procedeze la măsurarea terenului cu funia ori lanțul. Apoi să se bage de seamă ca constitutivele fixate, țărani să le poseadă și să le folosească în realitate nu numai pe hâitie, și ei să fie prevăzuți și cu pășune suficientă pentru vitele lor, în a căror folosință ei să fie pe deplin ocrotiți, ca nu cumva printr'un amestec din partea streinilor ei să sufere vr'un prejudiciu ori strâmtare.

(Va urma).

Serate de-ale meseriașilor români.

Joi în 25 Iulie n. c. la ședința literară a 7-a ne văzurăm iarăși la un loc peste una sută persoane. Vedea-se, că pe oamenii, cari stau în legături cu această societate, nu-i împedea năduful verei, nu neajunsurile zilnice, când vorba e de a conlucra la scopurile nobile, ce ea le urmărește. Treceea, de care Reuniunea să bucură în cercuri tot mai largi,

Între altele o remarcă și faptul, că nu unul din cei cari s'au îndepărtează din Sibiiu, aparțină ei clasei inteligente, sau clasei meseriașilor, ține să-și exprime regretele de a nu mai putea conlucra cu ea, carea atât de bine știe împreună folosul cu frumosul. Exemple în această privință ni s'au dat la aceasta ședință prin prezidentul nostru Victor Turdășanu, următoarele:

Binemeritul prietin și cald spriginitor al tuturor afacerilor noastre culturale, venerabilul bătrân, dl *Const. Stezar*, căpitan c. și r. în penziune, membru ajutător dela înființarea Reuniunii și mai la urmă membru onorar al ei, apropiindu-se de vârsta de 94 ani, cu cari Dumnezeu l'a înzestrat, hotărâre a luat să-și petreacă restul zilelor în comuna sa natală Jina, sub scutul fiului său adoptiv, a parochului Nicolae Vlad Stezar. La despărțirea sa de Sibiiu, unde a fost împreună muncitor cu nemuritorul Andrei baron de Șaguna și cu generația ce i-a urmat, dl Stezar a adresat dlui Turdășanu cuvintele de încurajare și de stăruință continuă ca astfel oboșelile sale de roade belșugate să fie încoronate. Între altele dăruiește Reuniunii un fotel cu dorința ca pe el »să șeadă mulți prezenți și mulți Tordășeni«.

Al 2-lea exemplu adus de dl Tordășan e. dl Ieronim Preda, fost director al librăriei archidiecezane și împreună muncitor la toate trebile bune ale Reuniunii, al cărei membru ajutător a fost. Dl Preda, angajat de corespondent-comptabil la o mare fabrică din Linz, a rugat Reuniunea să i păstreze și pe viitor dragostea de până aci și o sfătuiește să nu înceteze a lucra pentru înmulțirea și luminarea clasei noastre de mijloc. Între altele dl Preda e de părerea că pentru a putea susține concurența cu meseriașii de altă naționalitate, meseriașul român are neapărată trebuință de înmulțirea cunoștințelor în străinătate. Să nu să găsească între noi calfă mai de samă, care după o petrecere de 1—2 din Sibiiu să nu cerceteze vreun oraș mai mare din Austria, Germania, Franța, Anglita etc.

Reportându-se în cele din urmă la însemnătul eveniment și la buna impresie, ce a produs corul nostru bisericesc, executând cântările liturgice în biserica catedrală, dl Tordășianu mulțumește dirigentului C. Popa și fiecărui

corist pentru ostenelele lor, cari vor primi răsplata cuvenită a tuturor oamenilor noștri de bine. De încheiere binevenitează numerosul auditor și îndeosebi pe dna Eugenia Ionescu n. Grecu din Bacău, binecunoscută nouă de pe timpul când dsa era mândria corului și frunțașă între frunțașii diletanților la producțiile noastre teatrale și la ședințele literare. D-na Ionescu ori de câteori vine la Sibiu ține să ne cerceteze și să se înroleze în șirul debutanților noștri.

După cetirea prin dl Duca a sumarelor ședințelor administrative, din cari, între altele am remarcat generozitatea dnei Maria Poparad, văduvă comerciantă în Viștea inf., carea a dăruit »fondului Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace« o haină și o bluză, carea s'a cinstit unei copile sermane — s'a intrat în bogatul program al seratei.

Dl I. Apostu-Suciu, sodal croitor, cu anecdota »Guriță bărbate« de Marion, a produs mare veselie; d-șoara Elena Berghezan cu »Frumoasa Irena« de Iosif, ar fi produs și mai bun efect, dacă ar fi predat'o mai respicat și mai puțin repede: dl Ioan Imbăruș, cand. de inv., cu »Plecata moșul la țară«, cântată cu puternica-i și curata-i voce de basso, ne-a produs regrete generale, că în curând va părăsi Sibiu și că abia de data aceasta s'a numărat între debutanții noștri; dl Alex. Bozo, sod. pat., cu »Săcuiul la drum« și cu încă o anecdotă, a provocat risete și bună dispoziție; foarte bine a predat sodalul pantofar dl I. Miga »Povestea priveghitorii« de P. Dulf; ariile executate cu dibăcie la violină prin dl Leonte Muntnanu vechi debutant al nostru, ne-a fermecat și înălțat sufletește; mititica Vasilica Nicolescu din București, ne-a cântat cu multă duioșie »Doina«; dl învățător Longin Bucur din Lancrăm, a cântat cu precizie și farmec mai multe doine; dl Laurențiu Boldor, sod. măsar, neobosit debutant, ne-a predat frumos și impunător »Fragment epic« de Coșbuc, iar ca veselia să fie la culme, ne-a redat în dialect bănățenesc pe »Hăl mai tare om gyin lume« de Victor dela Marina. Cântările, căci au fost mai multe, ale dlui I. Stanciu, parte cu acompaniament de clavier, susținută cu preceziune de dna Eugenia Ionescu, parte fără acompaniament, n'au lăsat nimic de dorit.

Era bineșor aproape de ora 11, când fiindu-se programul, s'au sortat între participanți 12 cărțițele, iar președintele mulțumind tuturor, re invită la sesiunea din August.

»Invingătorul«

Circulariu

în cauza boalei de gură și unghii, dat sub Nr. 45600 din partea dlui ministru reg. ung. de agricultură.

Cu toate dispozițiunile luate în cauza acestui morbo azi numai puțin ca în 11 comune din 8 comitate este răspândită durerea de gură și de unghii. Atrage atențiunea tuturor celor ce au și țin vite că să fie cu mare băgare de seamă la împedecarea acestui morbo și la apărarea împotriva lui ca să nu ne aducă pagube însemnate în circulația de vite și cu valorizarea lor.

Boala aceasta se poate închide și localiza numai așa când și cultivătorii de vite vor da ajutoriul recerut organelor publice și veterinare și vor ținea cu strictetă dispozițiile luate pentru paralizarea boalei.

Regulele și îndrumările ce se dau tuturor comunelor prin acest circular se vor publica la fața locului după obicei.

Organele comitatense sau comunale, cari să disting cu activitatea lor pentru a să împedeca această epidemie, vor fi considerate și premiate, la propunerea iurisdicțiunei.

Știri de tot felul.

Procurorul din Deva, pentru notița „Frelații la Majestatea Sa“ publicată în »B. E.« nr. 19 din a. c., a acuzat pe proprietarul-editor al revistei noastre, pe motiv că a lăsat să se publice știri referitoare la politică, fără de a avea revista noastră cauțiunea prescrisă de lege.

Notița aceea cuprinde din cuvânt în cuvânt un conclud al Sinodului diecezei Aradului, referitor la școale, reprodus din »Revista Bistriței«.

Nu înțelegem de ce suntem molestați și pentru astfel de știri nevinovate. Domnul procuror nu credem să-și facă merite cu astfel de acuze.

Regina României la Braşov. Zilele acestea M. Sa Regina Elisabeta întovărăşită de o damă de onoare a făcut o excursiune cu automobilul la Braşov, trecând prin Dârste localitatea atât de pitorească de lângă Braşov. Pretutindeni Aug. Severană a fost obiectul viilor manifestaţiilor din partea românilor din acele părţi.

In ziua de 18 August, aniversarea zilei naşterii, Maj. Sale Monarhului au fost înaintaţi la rangul de sublocotoneot-locţiitori (Kadet of. Stellverter), precum să scrie din Sibiiu, următorii tineri români, cari au absolvat cursul IV-lea al şcolii de infanterie din Sibiiu: dl Ioan Aron născut în Braşov ca primul dintre absolvenţii acestei şcoli la regimentul 51 de infanterie. dl Romul Reon din Sibiiu la reg. de inf. 31 şi dl *Emil Lăzăroiu* din *Oraştie* la reg. de inf. 5. Toţi trei au obţinut la examenul final calculul general »foarte bine.«

Recolta în Ungaria. După statistica ministeriului r. u. de agricultură, publicată la începutul lui August asupra recoltei din Ungaria în anul curent, aflăm următoarele: grâu s'a produs 32.26 milioane măji metrice în loc de 53.73 milioane în anul 1906, săcară 10.40 milioane în loc de 14.15 milioane ca în anul trecut, orz 12.91 mil faţă de 15.19 milioane din anul trecut şi ovăş 11.43 milioane faţă de 12.73 milioane măji metrice din anul trecut. Porumbul va da foarte probabil după aceeaşi evaluare o recoltă bună mijlocie.

Fişpanul comitatului Braşov la regela României. După cum află ziarele din Budapesta, fişpanul comitatului Braşov, a fost primit zilele trecute de regle României în audienţă la Sinaia. Dl fişpan şi dna au fost reţinuţi la dejun în castelul regal.

In interesul producentilor de vinuri. Dl ministru de agricultură a dat din nou îndrumări ca să nu se falsifice vinurile şi să se susţină cu toată stricteţea dispoziţiile legii Art. XXIII din 1893, în înţelesul cărora nu-i iertat a pune apă în must ori în vin sau a amesteca vinul de struguri cu vin de poame. Cine aduce în circulaţie să vândă astfel de vinuri, să pedepseşte până la 600 cor.

și cine pune apă sau îl amestecă și pedepsește și cu câte două luni de zile închisoare.

Derailare pe linia Brașov—Ghimeș. Intre Csikszereda și Matefalva a derailat V.neri în 16 c. trenul de persoane care sosia din Ghimeș. Locomotiva s'a prăbușit trăgând după ea alte 6 vagoane cari fură cu totul sfărâmate. Număroși pasageri au fost răniți. Doamna Carl Berger, soția unui profesor a fost ucisă. O fată din München, Elsa Kircher e grav rănită la braț și piciorul drept. Rudolf Becher e rănit la cap. Conducătorul locomotivei și lochistul au fost răniți mortal. Alți 13 pasageri sunt răniți mai greu și mai ușor. Din Csikszereda a fost trimis imediat în ajutor un tren cu medici, cari sosiți la fața locului au dat primele ajutoare răniților. După pansarea lor, răniții au fost transportați la Csikszereda. Cauza derailării e probabil locomotiva cu care se făcea experiențe și care în viteza ei n'a putut rezista unei curbe. Comunicația a fost întreruptă câteva zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Conflict la frontiera ungaro-română. Din Deva se scrie ziarelor maghiare următoarele: Pe partea ungară a pădurilor dela Petroșe i — cari constituie granița între Ungaria și România — e un ferestruu. Țăranii români revindică o parte a acestor păduri ungare. Într'o zi a săptămănei trecute, când muncitorii ungari au început tăieturile în pădurea dinspre frontiera României s'au descărcat mai multe puști. Muncitorul Adam Chirilă a căzut la pământ rănit grav. Necunoscutul, care a tras împușcăturile, s'a refugiat în pădurile române. S'a pornit anchetă.

Cununii. Dl *Virgil Vlad* și dșoara *Mariana Răczkóvi* își vor sârba cununia religioasă Luni în 2 Sept. n. c. în biserica gr. cat. din Orăștie.

— Dl *Andreiu Florea* și dșoara *Victoria Boldog* își vor sârba cununia religioasă Joi în 19 Sept. n. c. în biserica gr.-or. din Porumbacul-inferior.

Dorim tinerilor perechi ani mulți și tericiți.

Pletatea împăratului Germaniei. Organul preotului Stocker (*Reich*) aduce următoarea istorisire despre

viața pioasă a împăratului Wilhelm II al Germaniei: Duhovnicul curții Kessler jucându-să într-o zi de-a ascunsele cu prinții regali, ajunse și în camera de dormit a împăratului, unde s'a fost ascuns principele imperial. Singura carte pe care o zări aproape de pat era o biblie și în biblie să aflau însemnări de creion dela cea dintâi până la cea din urmă pagină; împăratul o ceteste din doască în doască. Dimineața împăratul și împărăteasa cetesc împreună în biblie. La orice ceas de să scoală dimineața împăratul, împărăteasa lasă să fie deșteptată pentru a ceti cu el stihurile din biblie. Seara să repetează acelaș lucru; părechea împărătească cetesc din nou cuvântal lui Dumnezeu și ingenunchind în urmă își fac rugăciunea. Dumineca împăratul și împărăteasa nu lipsesc nici odată dela biserică.

Principele Serbiei bănuît de hoț. Principele Serbiei, întorcându-se din Anglia, s'a oprit în Ostenda, unde trase la un hotel. Acolo hotelierului i ar fi perit niște bijuturii, și a chemat poliția, cărei i-a spus că bănuiește pe dl din odaia cutare — adecă pe principele Serbiei, pe care însă nu-l cunoscără. poliția a făcut perchiziție, și neaflând nimic, și aflând totodată cu cine au de lucru, și-au cerut scuze. Să zice că spionii austriaci ar fi pus la cale aventura aceasta.

Aviz literar. În curând va apare în editura „Biblioteca pentru toți” întâiul volum: *Foezii (meditații, elegii, epistole, satire și fabule)* din operele complete ale lui Grigorie M. Alexandrescu, cu adnotări și cu o culegere asupra vieței și operei poetului de *Em. Gârleanu*.

Cel mai mare diamant din lume. Coroana regală engleză va fi în curând mai bogată cu un tezaur, mai strălucită: cel mai mare diamant ce s'a găsit pe pământ va străluci între celelalte nestimate ale coroanei engleze. E vorba de diamantul Cullinan, care fiind încă neciselat, are 2660 de carate și e evaluat la șase milioane de corane, un tezaur întreg. Acest diamant a fost găsit în Transwaal și camera bură i-la oferit regelui englez.

Moartea Regelui Detectivilor. O telegramă din Londra anunță, că Robert *Pinkerton*, unul dintre cei mai

isteți detectivi, a murit în vârstă de 61 ani. El a moștenit casa de detectivi privați, a cărei șef era, în 1884 dela tatăl său. Numele Pinkerton era atunci deja cunoscut în toată Europa; dar Pinkerton fiul deveni prin istețimea sa regele detectivilor.

Necrolog. Zacharie Moga, măestru franțelar, și unul dintre cei mai harnici măestri ai noștri, în cea mai viguroasă vârstă a bărbăției, a încetat din viață — Vineri în 23 August n. c., lăsând în adâncă jale soția sa și 3 copii minori. Rămășițele pământești au fost așezate spre vecinica odihnă Duminecă, în 25 August n. c., la 2 oare, d. a., în cimiterul bisericei gr.-or. din suburbiul inf. (Poarta Turnului).

Calitatea lânii atârnă foarte mult dela chipul în care să nutresc oile. Două oi de acelaș soi și cu lână asemenea, dacă una e pusă pe îngrășat, iar cealaltă să nutrește mai slab deja la tunsul cel mai apropiat vor da o lână de calitate foarte diferită. Lână oilor îngrășate este mai lungă, mai aspră și nu așa de elastică ca la celelalte oi. Deschilinierea aceasta cu timpul să arată tot mai lămurit, căci lână oilor îngrășate după 2—3 generațiuni să schimbă în astfel de măsură, încât abia să poate cunoaște, că oile sunt de acelaș soi. Cultura schimbă pământul, oamenii și popoarele, tot așa schimbă și lână și pe purtătorul ei.

Născocitorul mașinei de tricotaj. Acest fel de țesut era deja prin secolul al 13-lea cunoscut în Italia. Unii zic, că a fost aflat în Spania prin jumătatea primă a secolului al 16-lea. De acolo a trecut mai întâi în Anglia și Schottlanda; pe la 1564 să amintește ca cel dintâi țesător de ciorapi în Anglia, William Rider. Aici a construit pe la 1859 William Lee, pe când era preot în Calverton cel ditâi scaun de țesut. Despre chipul cum a ajuns el să afle acest fel de mașină să știe mai multe. După unii Lee ar fi făcut mașina, pentru ca să facă pe iubita sa să nu mai împletească cu mâna cât îi ziua la ciorapi; alți zic, că soția lui își câștiga cele de lipsă cu împletitul ciorapilor și astfel el a construit mașina, ca să-i ușureze lucrul. Lee zidi și un atelier în Calverton, dar n'a avut

parte de recunoștința publicului. Să zice, că îl urmăria și pe stradă împletitoarele de ciorapi. Fiindcă nici regina Elisabeta nu-l sprijini, urmă unei invitări ale lui Sully, ministrul lui Henric IV, și încercă să introducă în Franția invențiunea sa. Cei dintâi ciorapi făcuți cu mașina în Franția, îi purtă Maria de Medicis. W. Lee a murit nu mult după aceea și de atunci încep să se răspândească mașina lui prin toate țările.

Un mort își istorisește aventura. Într'o societate veselă de Amnricani se istorisiau atâtea și atâtea întâmplări și accidente de călătorie, și de vânătoare în India, unele mai grozave și mai fatanstice decât altele, și fiecare căuta să întrecă pe ceilalți în reprezentarea pericolelor ce au întimpinat și a curajului ce a dovedit în diferite împrejurări. Un Taxan, la care veni rândul mai pe urmă, istorisi următoare aventură:

Eu mă aflam pe câmp la vânătoare, când de-odată observai trei piei roșii (indigeni), cari năvăliau din departe, asupra mea cu securile ridicate în sus vrând să-mi stingă lumina vieții din fața mea albă, urgisită de ei. Eu apucaii la fugă și fugii cât putui, dar' am venit îndată la covingerea, că nu voiu putea scăpa cu nici un chip de dușmanii mei, iuți de picioare. Atunci băgai de seamă, că unul dintre persecutatori, în zelul de a mă ajunge, făcu câteva sărituri mai înainte decât soții săi și în scurt timp era așa de aproape de călcăiul meu, încât într'un moment într'altul mă așteptam la lovitura fatală. Atunci luai repede o hotărâre: mă întorc repede îndărăt, zmulg săcurea din mâna dușmanului zăpăcit, și înainte de a-și veni în fire, se zvârcolea în sângele său — o lovitură bine adresată de mâna mea îi puse capăt vieții! Peste câțva timp se apropie de mine și al doilea indian. Încurajat de primul succes, atac și pe acesta. O luptă scurtă, dar' înspăimântătoare avu loc, și pielea roșie cade jos, lovit de moarte. Acum mai rămase numai al treilea singur; dar' eu simțiam, că puterile-mi dispăruse și că nu voiu fi în stare ca să înving și pe acest adversar, și cu atât mai puțin să scap de ei. Totuș nu vream să-mi dau pielea așa de ieftin; iau deci ferma hotărâre de a-mi reculege și ultimele forțe spre apărare. El să

apropie din ce în ce mai mult; acum aud iarba sfârâind sub picioarele lui, simțesc răsufierea lui caldă în spate, atunci...

»L-ai omorât și pe dânsul?« — întreabă un ascultător nerăbdător.

»Nu, m'a omorât el pe mine«, — răspunse noul Minciunescu humorist.

Sfaturi economice.

In contra racului merilor. Părțile atacate de rac ale trunchiului sau ale crengilor să curățe de coaja uscată fără ca să vatăme coaja verde. Ungem apoi locul cu o mixtură compusă din $\frac{2}{3}$ părți de carbolineu și $\frac{1}{3}$ parte de cătrană. Aceasta o repetăm la caz de lipsă. În partea opusă a trunchiului despiciăm coaja în linie verticală grijind să nu vătămăm părțile lemnoase. Despiciătura aceasta nu să unge cu mixtura amintită de carbolineu.

Sămănatul de toamnă al lucernei (trifoiu). Sămănatul de toamnă al lucernei între împrejurările noastre climatice e de un rezultat foarte problematic. De regulă pe la finea verii ar trebui sămănată; dar chiar în recerintă acasta constă pericolul: seceta o istovește și oprește în dezvoltarea-i firească. Dacă o sămănam mai târziu ajunge în iarnă de tot slăbuță și gerul, care la noi de multe ori a fără zăpadă și secetos, o răpune cu desăvârșire. De aceea nu putem recomanda sămănatul de toamnă al lucernei. E mai asigurat un rezultat pozitiv și o recoltă frumoasă, dacă lucerna va fi sămănată curând de cu primăvară, fără alte nutrețuri. Pământul pregătit pentru sămănatul de primăvară trebuie arat toamna afund, ca apoi pe la mijlocul lunii Martie să poată fi grăpat și sămănat cu lucernă. Lucerna astfel sămănată pe lângă un timp prielnic se desvoltă așa, că poate fi cosită de 3 ori până la finea anutimpului călduros. Lucrul principal deci este a lucra bine pământul și a sămăna lucerna de cu primăvară în pământ bine plivit și bine arat și grăpat. E priincios pentru creșterea și desvoltarea lucernei dacă ea este sămănată dealungul și dealatul pământului. Sămânța trebuie împărțită în două părți: jumătate

să fie sămănată dealungul și jumătate dealatul. Sămânță trebuie să sămănam în abundență cam 14 chilograme pe un jugăr de pământ constător din 1600 stânjini pătrați.

Bibliografie.

Povești și nuvele de M. Eminescu, Biblioteca pentru Toți (No. 278—279) un volum 60 bani.

Poeziile marelui poet au apărut în nenumărate ediții, — proza lui însă, — cu toate paginile admirabile ce conține, a apărut abia într'o singură ediție, epuizată de mult, așa în cât admiratorii lui Eminescu nu cunosc proza acestuia.

Volumul *Povești și Nuvele* conține toate nuvelele poetului precum și două povești »*Făt frumos din lacrimă*« și »*Frumoasa lunei*« cari sunt două mărgăritare ale literaturii noastre.

Aparițiunea acestui volum va fi c:edem primită cu entuziazm de toți admiratorii genialului poet Eminescu.

Tot în această Bibl. s'au publicat sub No 195—196 Poesiile complete. *Prețul 60 bani.*

De vânzare la mai toate librăriile din țară și la editorul *Alcalay*, la București.

Redactor responsabil: GEORGE SUCIU.

A V I Z !

»Cassa de păstrare în Mercurea«, societate pe acții, **dă în chirie localele de prăvălii** din edificiul propriu de nou zidit, care e situat la locul cel mai de frunte (colț) din piața Mercurei.

De asemenea **dă în chirie** imediat **localul de magazii și pivnița**, zidite în curte pentru depozite de mărfuri, produse și vinuri.

Informațiuni să pot lua zilnic, în oarele de oficiu, în biroul institutului.

Direcțiunea.

Picături pentru curățirea sângelui

și alinarea

sgârnciurilor de stomac.

Folosite și recunoscute ca medicină de
casă din anul 1844, care produc poftă
de mâncare și înlesnesc mistuirea.

Prețul unei sticle 1 coroană.

Mai puțin de 2 sticle nu să trimit pe
postă (cu rambursă 2 coroane 50 fileri.)

A să adresa de-adreptul la

IULIUS BITTNER'S Apotheke in GLOGGNITZ

(16)

(Niederösterreich).

21—25

Un pian (Klavier)

in stare bună să află de vânzare
cu preț moderat la doamna

ELEONORA MENINI

in Orăștie (Szászváros).

Într'o cărcimă cu boltită,
 împreună cu întoarcere și
 vânzare bună, în mijlocul unei
 comune române, aproape de
 Orăștie, locuință cu 5 odăi
 și pivniță, grădină de legumi
 și cuclărie, — să caută un
 cărcimar român, harnic
 și priceput, de a o con-
 duce ori ținea în arândă
 pe cinci ani.

Informațiuni mai de-aproape
 să dau dela administrațiunea
 acestei reviste în Orăștie.

Cruce (stea) dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și înviează

Deosebită atențiune
 rării, că acest aparat
 de 20

Nu e mijloc secret
 pe lângă garanție.

e a se da împreju-
 vindecă boale vechi
 de ani.

(1)

30 - 52

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, știuturi de ureche, bătăie de inimă, sgârșciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârșciuri de stomac, lipsa poftes de mâncare, răceală la mâini și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenza, finsonnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece- ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apręșiat și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor.

folosibil la morburii cari nu sunt
 mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la copii și femei de
 constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/24. Strada Vadász, 34. colțul.

Tip. Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.